

STORTINGET

Representantforslag 34 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes, Geir Jørgensen, Tobias Drevland Lund og Sofie Marhaug

Dokument 8:34 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes, Geir Jørgensen, Tobias Drevland Lund og Sofie Marhaug om å stanse bygging av nye danmarks-kabler

Til Stortinget

Bakgrunn

I denne stortingsperioden har strømprisene vært historisk høye og ustabile. Verst var kriseåret 2022, da strømprisene i Sør-Norge i snitt var 2 kroner kilowatt-timen. Nå er de skyhøye prisene tilbake, med enkelt-timer på 13 kroner kilowatt-timen i Sør-Norge.

Som en enstemmig energi- og miljøkomité skrev i Innst. 446 S (2021–2022), skyldtes kraftsituasjonen i 2021 og 2022 ikke mangel på kraft i Norge, men en kombinasjon av utviklingen i kraftmarkedene i landene rundt oss og ulike forhold i det norske kraftsystemet.

Forslagsstillerne er glade for at erkjennelsen om at flere utenlandskabler påvirker norske strømpriser, endelig har sunket inn i flere deler av det politiske Norge. Når Norge kobles på store, europeiske markeder, der marginalprisen på kraft settes av fossil energi, påvirker dette prisen på den fornybare kraften i Norge. Vannkraftprodusentene kan sette vannverdien høyere enn før. For kraftprodusentene er kablene lønnsomme, men for folk flest og for næringslivet er konsekvensen først og fremst høye og ustabile strømpriser.

Utenlandskabler er riktignok ikke noe nytt i norsk sammenheng, Norge har nemlig hatt strømkabler til utlandet allerede siden 1960-tallet. Etter energiloven av

1990 har utbyggingen av utenlandskabler likevel fått en mer kommersiell karakter.

Kraftbransjen har hatt interesse i å bygge flere kabler, både for å gjøre utbygging av vindkraft i Norge lønnsomt og for å øke inntektene fra allerede eksisterende kraftproduksjon. Som daværende olje- og energiminister Tord Lien (FrP) sa om nye kabler til Storbritannia og Tyskland på Statnetts høstkonsferanse i 2013:

«La meg være veldig tydelig på at vi ønsker at det faktisk skal produseres flere kilowattimer der ute. For at dere skal fatte investeringsbeslutningene som må fattes, må vi få sannsynliggjort at det skal bygges kabler som vil ha noe å si for prisbildet i Norge i perioden rundt 2020.» (Teknisk Ukeblad, 30. oktober 2013)

Å legge interessene til kraftprodusentene til grunn for samfunnsøkonomisk lønnsomhet mener forslagsstillerne er uklokt. Det vil være å vekke særinteresser uforholdsmessig, sammenlignet med interessene til husholdninger og næringslivet. Likevel har tankegangen om at kraftbransjens interesser gagnar «alle», ligget til grunn for søknaden om å bygge enda en kabel til Skottland, for å nevne det siste eksempelet i rekken av slike søknader. I Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) sin vurdering av den omsøkte, og nå avviste, utenlandskabelen NorthConnect er det økt strømpris i Norge som kan gjøre utenlandskabelen «samfunnsøkonomisk lønnsom». Forslagsstillerne vil advare mot samme vektning når flere danmarks-kabler kommer til behandling.

Konsesjonsbehandlingen av nye utenlandskabler utenfor Norden gjøres i dag av Energidepartementet. For kabler internt i Norden er derimot behandlingen delegert til NVE. Forslagsstillerne mener at dette be-

grenser den offentlige debatten om nye utenlandskabler, denne gangen til Danmark.

Norge har allerede fire kraftkabelforbindelser til Danmark. De to eldste, Skagerrak 1 og 2, nærmer seg slutten av sin tekniske levetid. Ifølge regjeringen opplyser Statnett at de mest sannsynlig vil ta stilling til om de ønsker å bygge flere kabler innen 2025, og at Statnett forutsetter at det vil være behov for myndighetsbehandling for å godkjenne disse kablene. Dette vil altså bety at myndighetene må behandle en konsesjon for utenlandskabler i nær fremtid.

Strømforbindelsen med Danmark har allerede endret karakter siden de første kablene ble bygget. I desember 2023 ble Viking Link-kabelen mellom Danmark og Storbritannia satt i drift, en kobling som ifølge analyse-selskapet Volt Power Analytics kan gi prissmitte til Sør-Norge. Det er i alle tilfeller en ganske annen utbygging nå enn den som lå til grunn da Skagerrak 1 og 2 (SK1 og SK2) ble bygget.

Da forrige danmarks-kabel ble bygget, Skagerrak 4 (SK4), skrev NVE følgende i sin konklusjon om Statnetts søknad:

«NVE mener at SK4 kan gi et viktig bidrag til forsyningssikkerheten i tørrår. Dette gjelder spesielt fordi SK1-2 begynner å bli gamle og vil snart være modne for utskifting. SK4 kan derfor sikre at det fortsatt er god utvekslingskapasitet mellom Norge og Danmark i en eventuell feilsituasjon.» (NVE, 30. juni 2010)

Skagerrak 4 ble med andre ord bygget for å erstatte de kablene som nå er i ferd med å gå ut av drift. Å bygge flere kabler vil derfor innebære å bygge nye kabler snarere enn å erstatte gamle.

Forslagsstillerne vil også peke på at det i Energikommisjonens rapport, NOU 2023:3 Mer av alt – raskere, er en enstemmig anbefaling om at myndigheten for konsesjonsbehandling av utenlandskabler mellom Norge og andre nordiske land vurderes flyttet fra NVE til Energidepartementet. Forslagsstillerne anser dette som en demokratisk forbedring, men mener samtidig at det i dagens situasjon kreves en enda grundigere behandling av slike søknader. Hvorvidt det skal bygges nye utenlandskabler eller ikke, har så stor betydning at vurderingen bør legges fram for og avgjøres i Stortinget.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen om at søknad fra Statnett om bygging av utenlandskabler til Danmark legges fram for Stortinget til behandling.
2. Stortinget ber regjeringen ikke godkjenne bygging av flere kabler til Danmark når Skagerrak 1 og 2 når sin tekniske levetid, og viser til at Skagerrak 4 ble bygget for å erstatte disse.

12. desember 2024

Bjørnar Moxnes

Tobias Drevland Lund

Geir Jørgensen

Sofie Marhaug